



Inspectie van het Onderwijs  
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap

## **JAARWERKPLAN 2011**

ACTIVITEITEN INSPECTIE VAN HET  
ONDERWIJS

CONCEPT

Utrecht, mei 2010, versie 0.2

Voorwoord

Volgt

CONCEPT

## INHOUD

Voorwoord 2  
Samenvatting 5

### **1 Het toezicht van de inspectie 6**

- 1.1 Risicogericht toezicht op instellingen 6
- 1.2 Aangepast toezicht: handhaving van kwaliteit en regelgeving 6
- 1.3 Andere vormen van toezichtonderzoek 7
- 1.4 Rapporteren 7
  - 1.4.1 Rapporteren over afzonderlijke scholen of instellingen 8
  - 1.4.2 Themarapporten 8
  - 1.4.3 Onderwijsverslag 9

### **2 Toezicht op instellingen en stelsel 10**

- 2.1 Opbrengsten van het onderwijs 10
  - 2.1.1 Voorwaardelijke activiteiten 11
  - 2.1.2 Opbrengsten in het risicogerichte toezicht 11
  - 2.1.3 Het niveau van opbrengsten 11
  - 2.1.4 Verschillen in resultaten 11
  - 2.1.5 Oorzaken van resultaatverschillen bij scholen en leraren 12
  - 2.1.6 Toezicht op de examens 12
- 2.2 Aandacht voor kwetsbare leerlingen 12
  - 2.2.1 De kwetsbare leerling in het risicogerichte toezicht 13
  - 2.2.2 Succes in de schoolloopbaan van kwetsbare leerlingen 13
  - 2.2.3 Risico's op stelselniveau 13
  - 2.2.4 Kwaliteit van samenwerkingsverbanden 13
- 2.3 De leraar 14
  - 2.3.1 Voorwaardelijke activiteiten 14
  - 2.3.2 De leraar in het risicogerichte toezicht 14
  - 2.3.3 De professionele ruimte voor leraren 15
  - 2.3.4 Bevoegdheid, bekwaamheid en brede benoembaarheid 15
  - 2.3.5 De kwaliteit van lerarenopleidingen en nascholing 15
  - 2.3.6 De kwaliteit van het pedagogisch en didactisch handelen in de basisvaardigheden 16
- 2.4 Management, bestuur en financiën 16
  - 2.4.1 Voorwaardelijke activiteiten 17
  - 2.4.2 Bestuurlijk vermogen in het risicogerichte toezicht 17
  - 2.4.3 Bestuurlijk vermogen en onderwijskwaliteit 17
  - 2.4.4 Naleving van wet- en regelgeving (niet-financieel) 17
  - 2.4.5 Toezicht op de financiën 18

### **3 Speciale categorieën van toezicht 19**

- 3.1 Voor- en vroegschoolse educatie 19
- 3.2 Kinderopvang 19
- 3.3 Niet bekostigd onderwijs 19
- 3.4 Nederlands onderwijs in het buitenland 19
- 3.5 Europese scholen 19
- 3.6 Toezicht op kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven 19
- 3.7 Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs 19
- 3.8 Toezicht op het accreditatiestelsel hoger onderwijs 19
- 3.9 Samenwerking in toezicht 19

### **4 Overige wettelijke taken 20**

- 4.1 Vertrouwensinspecteurs 20

- 4.2 Adviezen en ontheffingen 20
- 4.3 Publieksvragen, Loket onderwijsinspectie 20

**5 Begroting op hoofdlijnen 22**

BIJLAGE(N)

OVERZICHT THEMARAPPORTEN 23  
GEBRUIKTE AFKORTINGEN 24

CONCEPT

Samenvatting

Volgt

CONCEPT

# 1 Het toezicht van de inspectie

## 1.1 Risicogericht toezicht op instellingen<sup>1</sup>

Het toezicht op instellingen in po, ec, vo en bve<sup>2</sup> is risicogericht. Dat betekent dat de inspectie minimaal eenmaal per jaar op basis van een aantal (prestatie)indicatoren een risicoanalyse maakt van elke school. Daarbij kijkt zij naar de opbrengsten, jaarrapportages van scholen, signalen en reeds bij de inspectie bekende informatie. Als daaruit blijkt dat er geen belangrijke risico's zijn, krijgt de school voor dat jaar te maken met zogenaamd basistoezicht. Dat houdt in dat de inspectie er in dat jaar in principe geen nadere toezichtactiviteiten uitvoert.

In het hoger onderwijs richt het onderzoek van de inspectie zich, zowel bij het bekostigde als het niet-bekostigde onderwijs, op de naleving van wettelijke vereisten en daarnaast op de kwaliteit van het stelsel van hoger onderwijs. Daartoe verricht zij themaonderzoeken naar aspecten van de kwaliteit, maar wil zij de kwaliteit ook transparanter maken door verschillen tussen opleidingen te beschrijven. Dat gebeurt aan de hand van sectoranalyses. In 2009/2010 is in nauw overleg met de NVAO en het departement een pilot uitgevoerd met als doel om in het ho op sectorniveau tot een dergelijke vorm van toezicht op kwaliteit van het hoger onderwijs te komen. Dit mede tegen de achtergrond van de Europese discussie rondom classificatie, learning outcomes en benchmarking. De pilot heeft een instrument opgeleverd dat verschillen en overeenkomsten tussen verwante opleidingen zichtbaar maakt. Het komende jaar zal de sectoranalyse verder ontwikkeld worden.

Ziet de inspectie wel risico's, of vermoedt zij zelfs concrete tekortkomingen, dan voert zij nader onderzoek uit. Dit kan in de vorm van bureauonderzoek, maar leidt er in veel gevallen ook toe dat overlegd wordt met het bevoegd gezag en dat onderzoek in de school plaatsvindt. Dat onderzoek leidt dan tot de vaststelling of er sprake is van tekortkomingen in de onderwijskwaliteit en/of de naleving van wet- en regelgeving. Als de school dergelijke tekortkomingen heeft, krijgt zij aangepast toezicht. Dit aangepaste toezicht wordt beschreven in paragraaf 1.2.

Omdat het risicogerichte toezicht ertoe zou kunnen leiden dat scholen gedurende zeer lange tijd geen concrete toezichtactiviteiten zouden ondervinden, is besloten dat scholen in po, ec, vo en bve minstens eenmaal per vier jaar in enigerlei vorm onderzocht worden. Dit gebeurt onder meer door de scholen te plannen in themaonderzoeken.

## 1.2 Aangepast toezicht: handhaving van kwaliteit en regelgeving

Handhaving is voor de inspectie een breed begrip. Het omvat alle activiteiten die erop gericht zijn dat het onderwijs voldoet aan de eisen die eraan worden gesteld. Daarbij vormt de kwaliteit van het onderwijs het allerbelangrijkste aangrijpingspunt. Elke paar jaar stelt de inspectie, in het kader van programmatisch handhaven, een aantal prioriteiten vast die actief worden gehandhaafd.

---

1 De begrippen scholen en instellingen worden als elkaars synoniemen beschouwd in dit Jaarwerkplan en worden door elkaar gebruikt.

2 Bij bve gaat het zowel om bekostigd als niet-bekostigd onderwijs. Het toezicht in het niet-bekostigd primair en voortgezet onderwijs wordt beschreven in paragraaf 3.3.

De kwaliteit van het onderwijs is geoperationaliseerd in een aantal wettelijke voorschriften die in sectorwetten zijn geregeld (zogenaamde deugdelijkheidseisen) en overige aspecten van kwaliteit waar de inspectie gebruik van maakt bij de beoordeling van scholen. Deze overige aspecten zijn in de WOT vastgelegd voor de sectoren po, ec en vo. Voor bve-instellingen zijn zij afgeleid uit de WEB. Sommige deugdelijkheidseisen zijn tegelijk ook kwaliteitseisen. Bij de handhaving van die kwaliteit staat de inspectie een aantal hulpmiddelen ter beschikking.

In veruit de meeste gevallen volstaat dat de inspectie het bestuur of de leiding van de school of instelling aanspreekt op de tekortkomingen en afspraken maakt over de verbetering. De school brengt de verbeteringen aan en de inspectie onderzoekt het resultaat ervan. Dit is het zogenaamde aangepaste toezicht. Dit duurt tot de tekortkomingen zijn opgeheven.

Als de kwaliteit van het onderwijs op meerdere onderdelen ernstig tekortschiet, kan een school of een onderdeel van een instelling aangemerkt worden als zwak of zeer zwak. De school krijgt dan geïntensiveerd toezicht dat erop gericht is zo snel mogelijk de tekortkomingen op te heffen. Als het daarbij gaat om deugdelijkheidseisen, kan de inspectie ook gebruik maken van de wettelijke handhavingsmogelijkheden die daarmee samenhangen. Bij het ho, waar de inspectie alleen toeziet op deugdelijkheidseisen, kan dat eveneens.

Dat doet de inspectie ook als de algemene kwaliteit van de school weliswaar (nog) in orde is, maar er niet voldaan wordt aan specifieke wettelijke vereisten. Zeker waar het gaat om wettelijke voorschriften die direct van invloed zijn op de kwaliteit van het onderwijs, kan snelle handhaving voorkomen dat een school zeer zwak wordt.

### **1.3 Andere vormen van toezichtonderzoek**

Risicogericht toezicht veronderstelt, zoals hierboven is aangegeven, dat er indicaties zijn van risico's op grond waarvan de sturing plaatsvindt. Naast de risicogerichte benadering vinden ook andere vormen van onderzoeks-aansturing plaats. Risicosturing leidt er namelijk toe dat de onderzoekspopulatie niet representatief is. Als het noodzakelijk is een representatief beeld te geven van (een aspect van) het onderwijsstelsel, is het trekken van een steekproef nodig. Ook integraal onderzoek bij alle scholen of instellingen valt onder deze benadering, zoals het geval is bij het examenonderzoek in de bve-sector, waarbij elke instelling minstens eenmaal per twee jaar wordt onderzocht. Naast risicosturing wordt het toezicht in het hoger onderwijs eveneens vanuit deze optiek gestuurd.

Afhankelijk van het onderwerp leiden deze vormen van toezichtonderzoek tot themarapporten of tot individuele rapporten per instelling. Deze onderzoeken worden daarnaast gebruikt voor de validering van het risicomodel. Waar tekortkomingen worden geconstateerd, worden deze op dezelfde wijze behandeld als in het risicogerichte toezicht: de school krijgt aangepast toezicht tot de tekortkomingen zijn opgelost, zoals beschreven is in paragraaf 1.2.

### **1.4 Rapporteren**

Een belangrijke, wettelijke opdracht aan de inspectie is te rapporteren over haar bevindingen met betrekking tot het onderwijs. Rapporteren vindt plaats in drie verschillende vormen.

#### 1.4.1 *Rapporteren over afzonderlijke scholen of instellingen*

De inspectie rapporteert over afzonderlijke scholen in po en ec, over afdelingen of schoolsoorten in vo en over opleidingen in bve via de toezichtkaart en rapporten. Over het ho gebeurt dat alleen via rapporten. De toezichtkaart op internet weerspiegelt de conclusie van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving bij de scholen. Deze conclusie leidt tot een toezichtarrangement. Als de inspectie geen belangrijke tekortkomingen heeft vastgesteld, krijgt de school, afdeling of opleiding een zogenaamd basisarrangement of basistoezicht. Zijn er wel belangrijke tekortkomingen op het gebied van kwaliteit en/of naleving, dan krijgt de school, afdeling of opleiding aangepast toezicht. Er wordt dan duidelijk wat er tekortschiet en welke activiteiten er plaatsvinden om die tekorten op te heffen. Het toezichtarrangement kan bij nieuwe informatie op elk moment worden aangepast en wordt minstens eenmaal per jaar ververst.

In aanvulling op de toezichtkaart zijn er schoolrapporten. Die zijn via de toezichtkaart op internet te vinden. Als een school, afdeling of opleiding tekortkomingen heeft, is er in ieder geval altijd een rapport waarin die worden onderbouwd. Daarnaast kunnen er rapporten zijn als een school, afdeling of opleiding in een andere vorm van onderzoek heeft gezeten. Dat kan ook als de school, afdeling of opleiding geen tekortkomingen heeft.

Van scholen in het primair onderwijs, de afdelingen in het voortgezet onderwijs en de opleidingen in het bve die kwalitatief zeer zwak zijn, publiceert de inspectie een lijst van zeer zwakke scholen. Van de rapporten wordt in die gevallen bij primair en voortgezet onderwijs een publieksvriendelijke samenvatting gemaakt voor met name ouders. De school is verplicht die publieksvriendelijke samenvatting aan de ouders toe te sturen. Als de school dat nalaat, benadert de inspectie zelf de ouders actief.

#### 1.4.2 *Themarapporten*

De inspectie rapporteert over onderwerpen die schooloverstijgend zijn via themarapporten. Themarapporten kunnen gebaseerd zijn op onderwerpen uit het reguliere toezicht op groepen van scholen of instellingen, maar ook op specifiek onderzoek naar onderwerpen die spelen in het onderwijsstelsel of in het internationale onderwijstoezicht. Themarapporten worden via internet gepubliceerd maar daarnaast ook in boekvorm verspreid.

Een bijzondere categorie vormen daarbij zogenaamde regiorapportages voor het primair onderwijs. De inspectie is van plan in 2011 op basis van secundaire analyses opnieuw een aantal van dergelijke rapporten uit te brengen. Zij zijn in principe niet-actief openbaar; op basis van opgedane ervaringen zal worden bezien of deze activiteiten ook zullen leiden tot rapportage in het Onderwijsverslag.

Op het niveau van regio, stad, (deel)gemeente of wijk wil de inspectie van het onderwijs in die regiorapporten knelpunten en aandachtspunten met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs onder de aandacht te brengen in bestaande of te arrangeren overlegsituaties met betrokken besturen en gemeenten (ook in relatie met de lokaal educatieve agenda's). In die overlegsituaties is de Inspectie van het Onderwijs niet agendabepalend, maar informerend.

Waar mogelijk worden ook bevindingen op het terrein van vroeg- en voorschoolse educatie meegenomen in de secundaire analyses; ook de relatie tussen onderwijs en jeugdzorg in de regio zal worden verkend en tenslotte zal de aandacht van de



inspectie zich ook richten op de kwaliteit en ontwikkeling van het onderwijskundig leiderschap en het leraarschap in de regio.

Themarapporten vloeien voort uit de toezichtactiviteiten die beschreven zijn in hoofdstuk 2 en paragraaf 3.1. Een overzicht met themarapporten die in 2011 zullen verschijnen, is opgenomen als bijlage 1.

#### *1.4.3 Onderwijsverslag*

In het Onderwijsverslag beschrijft de inspectie jaarlijks de staat van het gehele onderwijs. Het Onderwijsverslag bevat de toezichtgegevens over de kwaliteit en naleving alsmede de financiën in de verschillende onderwijssectoren gedurende het verslagjaar. Naast sectorspecifieke hoofdstukken zal het ook een aantal themahoofdstukken bevatten. Het Onderwijsverslag wordt uiterlijk in mei 2011 aangeboden aan de ministers van OCW en LNV en breed verspreid in boekvorm. Daarnaast is het ook beschikbaar via internet.

## 2 Toezicht op instellingen en stelsel

Het toezicht door de inspectie op de instellingen en het stelsel is erop gericht bij te dragen aan een maximale effectiviteit van het onderwijs. Om dat te doen, onderscheidt de inspectie een viertal thema's. Activiteiten worden per thema geordend beschreven. Twee van die thema's zijn te beschouwen als kernthema's: het zijn eindresultaten die door het onderwijs bij leerlingen moeten worden nagestreefd, namelijk:

- onderwijsopbrengsten
- aandacht voor kwetsbare leerlingen

De andere thema's zijn voorwaardelijk: het zijn essentiële voorwaarden voor scholen om te voorzien in de doelen die verwoord zijn in de kernthema's, namelijk:

- de leraar
- management, bestuur en financiën

De inspectie streeft ernaar de activiteiten gedurende een reeks van jaren uit te voeren vanuit deze themagerichte benadering. Dat moet ertoe leiden dat onderwerpen over een langere periode kunnen worden opgebouwd, terwijl de inspectie een maximale focus houdt. Dit gebeurt in dit jaarwerkplan door bij elk thema een beperkt aantal vragen te formuleren die leidend zijn bij de keuze van onderwerpen. Bij de gekozen activiteiten zal duidelijk worden gemaakt op welke (onderdelen van die) vragen zij een antwoord geven.

### 2.1 Opbrengsten van het onderwijs

Om opbrengsten draait het in het onderwijs. Opbrengsten geven weer in welke mate leerlingen, en daarmee de maatschappij, baat hebben bij het onderwijs. Zij vormen dus in belangrijke mate het resultaat van het onderwijs. Om die reden gebruikt de inspectie ze ook als maatstaven voor het functioneren van scholen. Verschillen in opbrengsten zeggen iets over de kwaliteit van het onderwijs.

De wijze waarop de inspectie de opbrengsten gebruikt, roept met regelmaat vragen op. Sommigen zijn van mening dat er sprake is van een te smalle, overwegend cognitieve invulling van het begrip opbrengsten. Leerlingen leren meer dan dat en die andere opbrengsten, met name sociale opbrengsten, zijn eveneens waardevol voor de leerlingen en de maatschappij. Scholen worden er echter niet door de inspectie voor "beloond". Een andere opvatting is dat de huidige toepassing van opbrengsten teveel een relatieve beoordeling is, die niet laat zien in hoeverre het absolute niveau van het onderwijs zich ontwikkelt.

De inspectie richt haar toezicht met betrekking tot de opbrengsten op de beantwoording van de volgende vragen.

1. Wat verstaat de inspectie onder opbrengsten?
2. Wat is het niveau van de opbrengsten (ook in historisch en internationaal perspectief)?
3. Met hoeveel en welke leerlingen worden niet de resultaten bereikt die wel nodig zijn voor hun verdere (onderwijs)loopbaan?
4. Wat zijn risicovolle onderdelen in de onderwijsloopbaan van leerlingen?
5. In hoeverre bestaan binnen en tussen scholen verschillen in gerealiseerde resultaten?

6. Welke kenmerken van scholen en klassen/leraren verklaren verschillen in resultaten van leerlingen?

2.1.1 *Voorwaardelijke activiteiten*

De beantwoording van vraag 1 vergt een gedegen onderzoek van het opbrengstenconcept dat de inspectie in haar toezicht kan toepassen. Hierbij speelt, naast de inhoudelijke relevantie van een breder opbrengstenconcept, ook de praktische toepasbaarheid een rol. Niet alleen zal het geoperationaliseerde concept toetsbaar moeten zijn, maar het zal dat ook moeten zijn zonder veel extra (administratieve) belasting van scholen en instellingen. Vervolgens zal het concept van instrumentatie moeten worden voorzien om te kunnen worden toegepast in risicoanalyses en beoordelingen. Vanzelfsprekend moet een eventuele, nieuwe benadering van opbrengsten opgenomen worden in een aangepast toezichtkader.

2.1.2 *Opbrengsten in het risicogerichte toezicht*

Onderwijsopbrengsten vormen een centrale categorie in het risicogerichte toezicht op alle scholen van primair onderwijs tot en met bve. Dit draagt bij aan de beantwoording van de vragen 5 en 6. In alle risicoanalyses, die jaarlijks plaatsvinden, vormen de onderwijsopbrengsten een hoofdindicator. In geval van onvoldoende opbrengsten vindt altijd nader onderzoek plaats naar de mogelijke oorzaken daarvan. Bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs aan de hand van het toezichtkader, zijn onderwijsopbrengsten een doorslaggevend element. In het hoger onderwijs vindt jaarlijks analyse plaats van de onderwijsrendementen na twee jaar studie, uitgesplitst naar sector (CROHO-onderdeel). Over de onderwijsopbrengsten rapporteert de inspectie in afzonderlijke schoolrapporten<sup>3</sup> en in het Onderwijsverslag.

2.1.3 *Het niveau van opbrengsten*

De inspectie beoordeelt opbrengsten op basis van bestaande, binnenlandse maatstaven. Voor het beoordelen van het presteren van scholen is dat in principe voldoende. Dat oordeel vindt plaats op basis van relatieve normen. Deze oordelen bieden echter geen inzicht in het absolute niveau van de opbrengsten. Op basis van internationale vergelijking ontstaat het beeld dat Nederland in toenemende mate voorbijgestreefd wordt door andere landen. Dat is gedeeltelijk het gevolg van een lichte achteruitgang van Nederland zelf, en voor een ander deel van een snelle opmars door andere landen. De inspectie wil dit verder inzichtelijk maken en gebruiken als aanvulling op de gebruikelijke beoordelingen. Het onderzoek zal plaatsvinden door secundaire analyses op basis van reeds beschikbare data in combinatie met literatuurstudie. Over het resultaat zal de inspectie rapporteren in een themarapport en het Onderwijsverslag.

2.1.4 *Versillen in resultaten*

Opbrengsten vormen een onderdeel van de resultaten die leerlingen boeken. Het (maatschappelijk) resultaat bestaat echter niet alleen uit het succes in de leeropbrengsten op de school, maar ook uit datgene wat leerlingen vervolgens in vervolgstudie of werk met dat succes (kunnen gaan) doen. Met de vragen 3, 4 en 5 wil de inspectie inzicht krijgen in welke verschillen in resultaten ontstaan en waar de bron van die verschillen in gelegen is. Het resultaat daarvan maakt deze informatie

---

<sup>3</sup> Voor po, ec, vo en bve.

breed toegankelijk en biedt de inspectie de mogelijkheid haar toezicht verder toe te spitsen op de elementen die binnen haar takenpakket passen (zie ook paragraaf 2.1.5). Het onderzoek zal plaatsvinden door secundaire analyses op basis van reeds beschikbare data in combinatie met literatuurstudie. Alleen voor het sbo en (v)so is aanvullend onderzoek nodig naar de uitstroom van leerlingen. Over het resultaat zal worden gerapporteerd in een themarapport en het Onderwijsverslag.

#### 2.1.5 *Oorzaken van resultaatverschillen bij scholen en leraren*

Het onderzoek in paragraaf 2.1.4 geeft inzicht in de verschillen in resultaten bij leerlingen, maar nog geen antwoord op vraag 6, waarbij het gaat om de oorzaken van de verschillen voor zover ze te herleiden zijn tot scholen of leraren. Naast informatie uit het risicogerichte toezicht (paragraaf 2.1.2) is daarvoor informatie nodig die ingewonnen wordt in het steekproefonderzoek dat onder meer in het kader van het vierjarig onderzoek plaatsvindt in alle sectoren met uitzondering van het hoger onderwijs. Analyse van de uitkomsten hiervan, gecombineerd met die uit paragraaf 2.1.4 moet het gewenste inzicht kunnen leveren. De resultaten kunnen worden gebruikt voor verbetering van het toezichtkader, zijn ook relevant voor de aandacht voor kwetsbare leerlingen (zie paragraaf 2.2) en er zal over worden gerapporteerd in het Onderwijsverslag.

#### 2.1.6 *Toezicht op de examens*

De kwaliteit van de opbrengsten wordt geborgd door de examens die worden afgenomen. Zij moeten vervolgonderwijs, bedrijfsleven en de maatschappij in het algemeen de garantie geven dat leerlingen of studenten met de gewenste capaciteiten worden afgeleverd. Om die reden houdt de inspectie, als onderdeel van vraag 2, toezicht op de examens in alle sectoren.

### **2.2 Aandacht voor kwetsbare leerlingen**

Er zijn relatief grote groepen leerlingen die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten en vervolgens ook op de arbeidsmarkt kwetsbaar zijn. Daarnaast zijn er relatief veel leerlingen in het speciaal en praktijkonderwijs en met leerwegondersteuning. Voorts zijn er begaafde leerlingen die onvoldoende uitgedaagd worden. Er bestaat geen eenduidige definitie van kwetsbare leerlingen, maar dit zijn groepen die er in elk geval toe te rekenen zijn.

Aandacht voor kwetsbare leerlingen kan hun kans op succes vergroten en draagt daarmee ook bij aan de verhoging van de onderwijsopbrengsten en de resultaten. In de loop van de komende twee jaar wil de inspectie het onderwerp verder verkennen, met het doel er enerzijds over te rapporteren en er anderzijds in het toezicht op de scholen nader op in te kunnen spelen.

De inspectie richt haar toezicht met betrekking tot de kwetsbare leerlingen op de beantwoording van de volgende vragen.

1. Welke kwaliteit van onderwijs bieden instellingen/sectoren aan kwetsbare leerlingen en met welke resultaten?
2. Welke factoren maken schoolloopbanen van bepaalde groepen kwetsbare leerlingen succesvol of belemmeren dat succes juist?
3. Welke risico's heeft het stelsel als het gaat om onderwijs aan kwetsbare leerlingen?
4. Welke kwaliteit leveren samenwerkingsverbanden in het perspectief van passend onderwijs?

### 2.2.1 *De kwetsbare leerling in het risicogerichte toezicht*

In de toezichtkaders van de sectoren is er aandacht voor de kwetsbare leerling via de indicatoren van zorg en begeleiding, het omgaan met verschillen tussen leerlingen in het onderwijsproces en het aanbod van leerstof bij taalachterstanden. Dit draagt bij aan de beantwoording van vraag 1. In het primair en voortgezet onderwijs zijn enkele daarvan zogenaamde normindicatoren bij die beoordeling. Als er sprake is van risico's, blijktende uit de risicoanalyse, vindt dan ook met name vaak beoordeling van zorg en begeleiding plaats. Daarbij wordt tevens gekeken naar wettelijke voorschriften die gelden rond onderdelen van zorg en begeleiding in het primair en voortgezet onderwijs. Zonodig worden deze gehandhaafd. Voor het voortgezet onderwijs geldt daarbij dat dit met prioriteit gebeurt, op basis van het programmatisch handhaven. Over zorg en begeleiding rapporteert de inspectie in afzonderlijke schoolrapporten en in het Onderwijsverslag.

### 2.2.2 *Succes in de schoolloopbaan van kwetsbare leerlingen*

In aansluiting op het onderzoek in paragraaf 2.1.4 en 2.1.5 wil de inspectie, ter beantwoording van vraag 2, dieper ingaan op factoren die bepalend zijn voor het al dan niet succesvol verlopen van de schoolloopbaan van enkele groepen kwetsbare leerlingen. Voor 2011 wil de inspectie zich hierbij richten op het onderwijs aan leerlingen in lwoo/vmbo en studenten op de niveaus 1 en 2 in het mbo die switchen. Naast steekproefonderzoek en het gebruik van resultaten uit het risicogerichte toezicht, is het daarvoor noodzakelijk case studies te verrichten bij een aantal scholen en (groepen van) leerlingen uit deze categorieën. Over deze studies zal gerapporteerd worden in het Onderwijsverslag.

Daarnaast neemt de inspectie deel aan onderzoeken in het kader van Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) die gericht zijn op veilig en gezond opgroeien en op participatie met als doel op basis van risicoanalyse gesignaleerde problemen aan te pakken dan wel te voorkomen. Hierover zal via ITJ afzonderlijk worden gerapporteerd.

### 2.2.3 *Risico's op stelselniveau*

Veel problemen met kwetsbare leerlingen komen aan het daglicht in of worden veroorzaakt door de overgang tussen de onderwijssectoren. Enkele maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen, richten zich dan ook op verbetering van de aansluiting daartussen. Nog altijd bestaat in het veld echter de indruk dat er wettelijke bepalingen zijn die een soepele aansluiting kunnen belemmeren. Voorts zitten er tekortkomingen in de overdracht van gegevens in de overgang tussen de sectoren en in de wijze waarop leraren vervolgens gebruik maken van die gegevens. Dit laatste wordt onderzocht in paragraaf 2.3.5. De gegevensoverdracht wil de inspectie in 2012 onderzoeken. Voor 2011 wil zij, met gebruikmaking van panels, nagaan of er daadwerkelijk sprake is van wettelijke belemmeringen en welke dat dan zijn. Hierover zal zij rapporteren in het Onderwijsverslag.

### 2.2.4 *Kwaliteit van samenwerkingsverbanden*

In 2011 en 2012 wil de inspectie onderzoek uitvoeren naar de effectiviteit van de samenwerkingsverbanden in de zorg in het primair en voortgezet onderwijs in het perspectief van passend onderwijs (vraag 4). Daarbij zullen ook de regionale verwijzingscommissies worden betrokken, die verantwoordelijk zijn voor de indicering van leerlingen die gebruik maken van het praktijkonderwijs of het leerwegondersteunend onderwijs in het vmbo. Aan de hand van gegevens uit de

zorgplannen wil de inspectie daarbij ook de financiële doelmatigheid inzichtelijk maken. Het onderzoek zal worden ondersteund met analyses van de resultaten en kwaliteitsbeoordelingen bij scholen die deel uitmaken van de samenwerkingsverbanden, in het bijzonder waar deze kwaliteitsbeoordelingen betrekking hebben op indicatoren van zorg en begeleiding. In 2011 zal een aantal pilotonderzoeken worden uitgevoerd waarna in 2012 het onderzoek over de volle breedte zal plaatsvinden. Rapportage vindt in eerste instantie via het Onderwijsverslag plaats.

Ook bij dit onderwerp zal, evenals in paragraaf 2.2.2, samengewerkt worden in het kader van ITJ.

## **2.3 De leraar**

De leraar is de hoeksteen van het onderwijs. Uit nationale en internationale onderzoeken en Onderwijsverslagen blijkt overduidelijk dat de inzet en de kwaliteiten van de leraren essentiële voorwaarden zijn om de doelen van het onderwijs, goede opbrengsten, te bereiken. Waar de leraren in hun team opbrengstgericht werken en aansluiten bij de verschillen tussen (kwetsbare) leerlingen, blijken de opbrengsten van het onderwijs beter te zijn. Leerlingen, zowel zij die het zonder meer goed kunnen, als zij die er meer moeite mee hebben, boeken daarin de best mogelijke resultaten. Waar het misgaat op scholen, blijkt een belangrijke oorzaak vaak te liggen in tekortschieten van de leraren en de onderwijskundige leiding.

De inspectie richt haar toezicht op het leraarschap op de beantwoording van de volgende vragen.

1. Wat moet verstaan worden onder de kwaliteit van leraren?
2. Hoe en in welke mate speelt de kwaliteit van leraren en onderwijskundige leiding een rol bij het ontstaan van (zeer) zwakke scholen of opleidingen?
3. In welke mate biedt het onderwijskundig management de leraren voldoende professionele ruimte om hun deskundigheid aan de dag te leggen en verder te ontwikkelen?
4. Welke kwantitatieve en kwalitatieve tekortkomingen op het gebied van personeel en onderwijskundig management hebben scholen?
5. Welke kwaliteit van pedagogisch en didactisch handelen hebben leraren in de basisvakken rekenen/wiskunde en Nederlands in alle sectoren?
6. Wat is de kwaliteit van lerarenopleidingen en nascholing?

### *2.3.1 Voorwaardelijke activiteiten*

De toezichtkaders van de inspectie bieden, in de kernkaders en de uitgebreide kaders, legio aanknopingspunten voor de beoordeling van het pedagogisch en didactisch handelen. De inspectie beoordeelt er momenteel de kwaliteit van het pedagogisch en didactisch handelen al mee binnen de context van het reguliere onderwijstoezicht. Op enkele punten zijn er uitbreidingen en aanpassingen nodig die onder meer bijdragen aan vraag 1. Voorts is dat nodig voor het beoordelen van de benutting van de professionele ruimte (vraag 3 en paragraaf 2.3.3). Tenslotte is het noodzakelijk een kader te ontwikkelen voor de kwaliteit van het pedagogisch en didactisch handelen in het hoger onderwijs met het oog op onderzoek na 2011.

### *2.3.2 De leraar in het risicogerichte toezicht*

In het risicogerichte toezicht komt de leraar in beeld als er indicaties zijn van tekortkomingen. In dat geval voert de inspectie nader onderzoek uit. Daarbij worden ook mogelijke oorzaken van de tekortkomingen onderzocht. Gezien het feit dat de leraar een zo belangrijke factor is in de kwaliteit van het onderwijs, is deze ook een voor de hand liggend onderwerp in het nadere onderzoek. Dat geldt evenzeer voor de onderwijskundige leiding.

Een dergelijk onderzoek levert antwoorden op de vragen 2, 3 en 4. Om de diepgang van de antwoorden te vergroten, zal de inspectie aanpassingen aanbrengen in het toezichtkader en het onderzoeksinstrumentarium (zie ook paragraaf 2.3.3). Over de uitkomsten zal zij rapporteren in het Onderwijsverslag.

### 2.3.3 *De professionele ruimte voor leraren*

In het actieplan Leerkracht van Nederland wordt het begrip professionele ruimte geïntroduceerd. De professionele ruimte wordt beschouwd als een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van leerkrachten. Met professionele ruimte wordt aangeduid het samenspel tussen school en leraren. Leraren moeten met name betrokken zijn bij het inhoudelijk schoolbeleid en de schoolorganisatie en ondersteund worden in hun professionalisering.

De inspectie wil onderzoeken hoe het gesteld is met de professionele ruimte en waar en waarom tekortkomingen in de professionele ruimte van negatieve invloed zijn op de kwaliteit van het onderwijs. Daartoe zal zij aanpassingen aanbrengen in het toezichtkader om daarmee de professionele ruimte in kaart te kunnen brengen. Het onderzoek zal deels plaatsvinden in het risicogerichte toezicht en deels door middel van een themaonderzoek. De inspectie rapporteert erover via een themarapport en het Onderwijsverslag.

### 2.3.4 *Bevoegdheid, bekwaamheid en brede benoembaarheid*

De eisen aan leerkrachten zijn sterk verschillend per sector. In het primair onderwijs geldt een vrij strikte koppeling aan een formele bevoegdheid als leraar basisonderwijs. Aan de andere kant van het onderwijspectrum, in bve en ho, gelden brede benoembaarheidsvereisten, waarbij naast bevoegdheid ook bekwaamheid een belangrijke rol speelt in de toedeling van lessen aan leraren. Daarmee heeft de instelling een grotere flexibiliteit.

De inspectie wil onderzoeken in welke mate leraren onbevoegd lesgeven of lesgeven in andere vakken dan waarvoor zij formeel bevoegd zijn. Daarbij wil zij tevens nagaan in welke mate de professionele ruimte (zie ook paragraaf 2.3.3) ondersteunend is voor de leraar bij die andere inzet en wat de invloed ervan is voor de onderwijskwaliteit. Het onderzoek vindt plaats in het risicogerichte toezicht en er zal over worden gerapporteerd in het Onderwijsverslag.

### 2.3.5 *De kwaliteit van lerarenopleidingen en nascholing*

Lerarenopleidingen verzorgen de initiële bekwaamheid van leraren en leveren, naast andere voorzieningen, een bijdrage aan de nascholing. Daarmee spelen zij een belangrijke rol voor de kwaliteit van het leraarschap. De inspectie wil de kwaliteit van lerarenopleidingen en nascholing in kaart brengen vanuit het perspectief van de leraar zelf ter beantwoording van vraag 6. Dat wil zij doen in de vorm van een survey onder beginnende leraren voor wat betreft de initiële opleiding en meer ervaren leraren voor wat betreft de nascholingsvoorzieningen. In dat onderzoek zal ook aandacht worden besteed aan de wijze waarop leraren zijn geschoold in de

omvang met kwetsbare leerlingen, waarbij een individuele benadering wenselijk is. Tenslotte zullen zij bevraagd worden over het functioneren van de professionele ruimte (zie ook paragraaf 2.3.3) in hun werksituatie. Over het onderzoek zal een themarapport verschijnen en er zal over worden gerapporteerd in het Onderwijsverslag.

#### 2.3.6 *De kwaliteit van het pedagogisch en didactisch handelen in de basisvaardigheden*

Op afzienbare termijn is de invoering voorzien van de referentieniveaus in rekenen/wiskunde en Nederlands in de sectoren po, vo en mbo. Voorafgaand daaraan wil de inspectie, als een soort nulmeting, onderzoek doen naar de huidige kwaliteit van het pedagogisch en didactisch handelen van leraren in die vakken als antwoord op vraag 5. Dit impliceert dat het onderzoek enige tijd na de invoering van de referentieniveaus zal worden herhaald. Dan kan nagegaan worden of (de kwaliteit van) het handelen van leraren is veranderd onder invloed van die niveaus. In de periode na de nulmeting in 2011 kan het onderzoek worden uitgebreid naar het ho.

Het onderzoek zal worden uitgevoerd in de vorm van een themaonderzoek waarin observaties van lessen en andere onderwijssituaties waarin leraren de basisvakken verzorgen, centraal staan. Het onderzoek zal leiden tot een of meer themarapporten en een rapportage in het Onderwijsverslag.

### 2.4 **Management, bestuur en financiën**

Met het autonoom worden van de scholen in de afgelopen jaren is een steeds grotere verantwoordelijkheid komen te liggen bij bestuur en schoolleiding. Zij zijn primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de doelmatige en rechtmatige besteding van de middelen. Zij moeten daarbij met verschillende betrokken partijen rekening houden. Allereerst zijn dat de eisen die belanghebbenden (leerlingen, ouders, bedrijfsleven etc.) stellen. Verder is dat de overheid die eisen stelt aan het toedelen van middelen om het onderwijs te verzorgen en aan dat onderwijs zelf. Tenslotte is dat het personeel dat aangetrokken en gefaciliteerd moet worden om het onderwijs zo goed mogelijk te verzorgen. De relatieve autonomie van onderwijsinstellingen brengt met zich mee dat besturen zich in toenemende mate ten opzichte van die partijen moeten verantwoorden over hun resultaten.

De inspectie houdt geen toezicht op de organisatie van het bestuur en zijn scholen of instellingen, maar wel op de wijze waarop het voldoet aan de eisen die gesteld worden met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs, de rechtmatigheid en de verantwoording en op de naleving van wettelijke bepalingen omtrent de inrichting van het bestuur. Waar het daarbij gaat om de strikt financiële verantwoording, wordt die besproken in paragraaf 2.4.5.

De inspectie richt haar toezicht op management, bestuur en financiën op de beantwoording van de volgende vragen.

1. Wat wordt verstaan onder een goed bestuur (in relatie tot de kwaliteit van het onderwijs)?
2. In welke mate slagen besturen er in hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs, de naleving van wet- en regelgeving en de rechtmatigheid van het financiële handelen waar te maken?
3. In welke mate draagt het financiële beleid van het bestuur bij aan de instandhouding en verbetering van de onderwijskwaliteit en de naleving?



4. In welke mate verantwoordt het bestuur zich horizontaal (bijvoorbeeld via het geïntegreerd jaardocument en anderszins over het gevoerde beleid) en wat is de kwaliteit van het interne toezicht?
5. Hoe bereiden besturen zich voor op het mogelijke tekort aan leraren en directeuren?

#### 2.4.1 *Voorwaardelijke activiteiten*

##### **Opstellen controleprotocol**

Op grond van wet- en regelgeving ontvangen OCW en LNV van alle scholen en instellingen integrale jaardocumenten die zijn voorzien van een accountantsverklaring. De jaarlijkse bekostigingsgegevens (VO, BVE en HO) zijn voorzien van assurancerapporten van de accountants. De accountants worden door de besturen zelf aangesteld. Zij moeten, naast de algemene voorschriften voor accountantscontrole, opereren volgens voorschriften van OCW en LNV in de vorm van een ministeriële regeling, het controleprotocol. De opstelling hiervan gebeurt in nauwe samenspraak met de ministeries, Cfi, de IB-groep en vertegenwoordigers van het NIVRA en van accountantskantoren. De definitieve versie van het controleprotocol 2011 verschijnt uiterlijk december 2011. Daarnaast wordt het protocol voor 2012 reeds voorbereid. Het protocol draagt bij aan de beantwoording van vraag 2.

#### 2.4.2 *Bestuurlijk vermogen in het risicogerichte toezicht*

Waar de wijze van aansturing in het algemeen behoort tot de vrijheid van bestuur en schoolleiding, heeft de inspectie wel toezicht op een specifiek onderdeel daarvan, de kwaliteitszorg. Alle sectorwetten schrijven voor dat de school of instelling op systematische wijze de kwaliteit van het onderwijs borgt en daarover verantwoording aflegt. Waar analyse van de risico's uitwijst dat er mogelijk tekortkomingen in het onderwijs zijn, kan deze zorg voor de kwaliteit onderwerp van onderzoek zijn ter beantwoording van vraag 2. Daarbij kunnen ook de voorgeschreven horizontale verantwoording en het interne toezicht worden beoordeeld (vraag 4). Indien daarbij tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften worden geconstateerd, zal daarop worden gehandhaafd. Over de kwaliteitszorg rapporteert de inspectie in afzonderlijke schoolrapporten en in het onderwijsverslag

#### 2.4.3 *Bestuurlijk vermogen en onderwijskwaliteit*

Uit analyses bij zeer zwakke scholen is gebleken dat er in veel gevallen ook sprake is van tekortschietende management als een school zeer zwak wordt. Dat is een van de redenen geweest om bij het risicogerichte toezicht nadrukkelijker in te steken op de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit en de naleving. Teneinde meer zicht te krijgen op de bestuurlijke slaag- en faalfactoren hierbij, wil de inspectie systematisch onderzoek doen naar mogelijke verschillen tussen besturen die in de afgelopen vijf jaar te maken hebben gehad met zwakke of zeer zwakke scholen dan wel financiële risico's en besturen waarbij dat niet het geval is geweest. Dit onderzoek draagt bij aan de beantwoording van de vragen 1, 2, 3 en 4. Het resultaat kan worden gebruikt voor meer maatwerk in de benadering van besturen met risico's of tekortkomingen. Er zal over worden gerapporteerd in een themarapport en het Onderwijsverslag.

#### 2.4.4 *Naleving van wet- en regelgeving (niet-financieel)*

In alle sectoren zal de inspectie onderzoek doen naar de naleving van wet- en regelgeving. De prioriteiten daarvoor worden bepaald in het kader van programmatisch handhaven.

#### 2.4.5 *Toezicht op de financiën*

##### ***Toezicht op de instellingsaccountants***

De directie Rekenschap van de inspectie beoordeelt door middel van reviews de werkzaamheden van de instellingsaccountants. Het doel hiervan is vast te stellen of OCW kan steunen op de uitkomsten van de controle door de instellingsaccountants. In 2011 vinden de reviews plaats over het verslagjaar 2010, waarvan het jaarverslag op 1 juli 2011 is ingediend. Het reviewbeleid wordt vastgesteld door het auditcommittee van OCW. De keuze van de accountants waarbij een review plaatsvindt, gebeurt op basis van een risicoanalyse. De uitkomsten worden gerapporteerd aan de Auditdienst OCW.

##### ***Analyse van de jaarrekeningen***

CFI ontvangt van alle onderwijsinstellingen de jaardocumenten en berekent op verzoek van de Inspectie vervolgens kengetallen. De Inspectie beoordeelt daarmee de financiële situatie van de onderwijssectoren als geheel. Aan de hand van de kengetallen selecteert zij de instellingen waar mogelijk sprake is van financiële risico's. Dit leidt, na nadere analyse van het jaarverslag en overige informatie tot de vaststelling van een toezichtarrangement financiële continuïteit.

De inspectie stelt verder vast welke accountantsverklaringen aanleiding geven tot een interventie (aanwijzing of bijstelling/terugvordering van bekostiging).

Zij onderzoekt voorts de mogelijke risico's ten aanzien van de rechtmatigheid in de bekostiging door het analyseren van de bekostigingsbestanden, de assurancerapporten bij de bekostigingsgegevens en overige informatie zoals signalen. Waar nodig voert zij nader onderzoek uit.

Tenslotte analyseert zij (steekproefsgewijs) de jaarverslagen met als doel risicothema's te identificeren en een oordeel te geven over de kwaliteit van de jaarverslaggeving. Zij rapporteert in het Onderwijsverslag over de uitkomsten van de hiervoor genoemde analyses en onderzoeken. Per sector verschijnt een meer gedetailleerd rapport voor het ministerie van OCW en LNV.

### **3 Speciale categorieën van toezicht**

**3.1 Voor- en vroegschoolse educatie**

**3.2 Kinderopvang**

**3.3 Niet bekostigd onderwijs**

**3.4 Nederlands onderwijs in het buitenland**

**3.5 Europese scholen**

**3.6 Toezicht op kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven**

**3.7 Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs**

**3.8 Toezicht op het accreditiestelsel hoger onderwijs**

**3.9 Samenwerking in toezicht**

## 4 Overige wettelijke taken

### 4.1 Vertrouwensinspecteurs

Op basis van artikel 6 van de WOT behandelt de inspectie klachten in het kader van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, fysiek en psychisch geweld, discriminatie en radicalisering die worden ervaren in de context van het onderwijs. De taken van de vertrouwensinspecteurs zijn:

- Fungeren als aanspreekpunt;
- Adviseren over eventueel te nemen stappen;
- Bijstaan bij het nemen van stappen gericht op het zoeken naar een oplossing;
- Desgevraagd begeleiden bij het indienen van een klacht of het doen van aangifte.

Om deze taken te kunnen uitvoeren heeft de inspectie een centraal meldpunt vertrouwensinspecteurs ingericht. Eenvoudige klachtmeldingen worden meteen afgehandeld of doorverwezen; complexe klachtmeldingen worden intensief door een vertrouwensinspecteur begeleid. Alle klachtmeldingen worden geregistreerd.

De vertrouwensinspecteurs richten zich in 2010 behalve op hun primaire taken, met name op de volgende zaken: rapportage en interne kwaliteitszorg.

#### **Rapportage**

Vertrouwenszaken hebben een belangrijke signaalfunctie: de casuïstiek maakt zichtbaar wat zich meestal aan het gewone oog van beleid, bestuur en toezicht onttrekt en daarmee kan het waardevolle informatie bieden over de feitelijke werking van het systeem als geheel. Het is dan ook mede een taak van de vertrouwensinspecteurs om de ernst en omvang van de klachten te analyseren en op basis daarvan – in eerste instantie intern – maatschappelijke thema's te agenderen. In 2010 leveren de vertrouwensinspecteurs drie managementrapportages op, leveren zij bijdragen aan het Onderwijsverslag en het jaarverslag van de inspectie, en rapporteren zij ad hoc en los van specifieke gevallen over vertrouwenszaken.

### 4.2 Adviezen en ontheffingen

In een aantal gevallen brengt de inspectie advies uit. Enkele voorbeelden zijn adviezen aan leerplichtambtenaren in verband met het aanmerken van een niet-bekostigde onderwijsinstelling als 'school in de zin van de Leerplichtwet 1969' (in po, vo en ec) en adviezen over nieuwe aanvragen voor diploma-erkende opleidingen (in bve).

De inspectie verleent ook ontheffingen in verband met toelating, onderwijstijd, en verblijfsduur in het (v)so.

### 4.3 Publieksvragen, Loket onderwijsinspectie

In 2011 verwacht het Loket zo'n 11.000 vragen via het contactformulier op onderwijsinspectie.nl te beantwoorden. Daarnaast verwacht het Loket ongeveer 18.000 telefoongesprekken af te handelen. Het Loket is het eerste aanspreekpunt voor alle vragen van scholen, besturen, ouders, leerlingen en anderen die bij de

inspectie binnenkomen. Postbus 51 doet de telefonische eerstelijns opvang voor ouders en leerlingen voor de Inspectie van het Onderwijs.

De vragen vormen een belangrijke bron voor het onderdeel signalen uit het toezichtproces. Alle signalen worden gecodeerd opgenomen in het overzicht van gegevens per school. Indien signalen daartoe aanleiding geven, wordt uitgebreider onderzoek gedaan naar de betreffende instelling, school of opleiding door het betreffende inspectieteam. Ook klachten en klachtmeldingen over scholen, die binnenkomen via Postbus51, worden geregistreerd voor het toezichtproces. Deze registratie wordt in 2011 verder uitgebreid.

CONCEPT

**5 Begroting op hoofdlijnen**

CONCEPT



## **BIJLAGE II**

### **GEBRUIKTE AFKORTINGEN**

Bol	Beroepsopleidingde leerweg
Bbl	Beroeps begeleidende leerweg
BPV	Beroepspraktijkvorming
BRON	Basisregister Onderwijsnummer
BSO	Buitenschoolse opvang
Bve	Sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie
CASO	Salarissysteem (Commissie Automatisering Salarissen Onderwijs)
CFI	Centrale Financiën Instellingen (onderdeel OCW)
CGO	Competentiegericht onderwijs
CRIHO	Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs
CVI	Commissies van Indicatiestelling
DAL	Deregulering en administratieve lastenverlichting
Ec	Expertise Centra
ECTS	European Credit Transfer System
EVC	Eerder Verworven Competentie
EU	Europese Unie
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
Ho	Sector hoger onderwijs
ICALT	International Comparison of Learning and Teaching
IB-Groep	Informatie Beheer Groep
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
ISO	Interstedelijk studentenoverleg
ITJ	Integraal Toezicht Jeugdzaken
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
KBB	Kenniscentrum Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven
KIGO	Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs
LAKS	Landelijk Actie Komitee Scholieren
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Lpw	Leerplichtwet
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
NIVRA	Koninklijk Nederlands Instituut voor Registeraccountants
Nuffic	Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het ho
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OER	Onderwijs- en examenregeling
OKB	Onderwijskundig besluit
PABO	Pedagogische academie voor het basisonderwijs
Po	Sector primair onderwijs
REC	Regionaal expertisecentrum
RIO	Regeling Inspectie van het Onderwijs
ROA	Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
ROC	Regionaal Opleidingencentrum



Sbo	Speciaal basisonderwijs
SICI	Standing International Conference of Inspectorates
So	Speciaal onderwijs
TIMMS	Third International Mathematics and Science Study
Vavo	Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs
Vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
Vo	Sector voortgezet onderwijs
VSNU	Vereniging van Universiteiten
Vso	Voortgezet speciaal onderwijs
vve	Voor- en vroegschoolse educatie
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
WEC	Wet op de expertisecentra
Wet BIO	Wet op de beroepen in het onderwijs
WMS	Wet medezeggenschap op scholen
WOT	Wet op het onderwijstoezicht
WPO	Wet op het primair onderwijs
WSF	Wet studiefinanciering
WTS	Wet tegemoetkoming studiekosten
WVO	Wet op het voortgezet onderwijs